

Til lovforslag nr. L 52. Betænkning afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 9. marts 1982

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

(Forhøjelse af medlems- og arbejdsgiverbidrag)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt og i to samråd.

Arbejdsministeren har i et af disse samråd oplyst, at anvendelsen af beløbet på 250 mill. kr. i 1982 (svarende til merudgiften for de private arbejdsgivere) vil blive afgjort efter aftale med arbejdsmarkedets parter.

Arbejdsministeren har endvidere i samråd oplyst, at forhøjelsen af efterlønnsens laveste sats fra 60 pct. til 70 pct. finansieres over medlemsbidrag til arbejdsløshedsforsikringen for årene 1982, 1983 og 1984. Efter regeringens opfattelse må også den efterfølgende finansiering af denne forbedring dækkes over medlemsbidragene, men det fastholdes, at andre udgifter ved efterlønnsordningen som hidtil finansieres af både arbejdsgiver- og medlemsbidrag.

Udvalget har modtaget en skriftlig henvendelse fra Dansk Arbejdsgiverforening.

Herefter indstiller et *mindretal* (socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af arbejdsministeren stillede og af mindretallet tiltrådte ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) finder, at lovforslaget indeholder en række positive elementer vedrørende administrative forbedringer. Mindretallet er derimod betænkelig ved, at lovforslagets gennemførelse vil medføre en væsentlig forøgelse af erhvervslivets omkost-

ninger. Mindretallet vil redegøre for sin endelige stilling ved lovforslagets 3. behandling.

Med hensyn til de stillede ændringsforslag kan mindretallet ikke støtte nogen af disse. Mindretallet er af den opfattelse, at der er et stort behov for en vurdering af hele efterlønnsordningen, herunder også spørgsmålet om at udvide den enkeltes mulighed for gradvis at nedtrappe sin tilknytning til arbejdsmarkedet. Vurdering af selve efterlønnsordningen bør efter mindretallets opfattelse ikke ske gennem ændringsforslag til dette lovforslag, men derimod gennem en revision af efterlønnsordningen.

Et *tredje mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Et *fjerde mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) mener, at 60 pct. i efterlønssatsen helt skal afskaffes, og at de, der modtager denne sats, skal overgå til 80 pct.-satsen. Den laveste sats på 60 pct. er klart utilstrækkelig. Efterlønsmodtagere er i vid udstrækning folk, der frivilligt har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet for at give plads til unge, der har svært ved at få arbejde i disse arbejdsløshedstider. Dette skal honoreres ordentligt, og dette er grundlaget for, at efterlønnsordningen ikke kan betragtes som en sociallov, men som en arbejdsmarkedslov.

Efterlønnsloven ændres nu ved, at bidragene fra arbejdsgivere og lønmodtagere sættes

op. Mindretallet havde gerne set, at fordelingen blev en anden, men er i princippet enig i, at efterlønnen finansieres af arbejdsmarkedets parter. Dertil kommer, at der er opnået enighed mellem et flertal om, at 60 pct.-satsen forbedres.

Finansieringen af forbedringen betales af alle lønmodtagere og udgør ca. 6 kr. månedlig, hvilket mindretallet gerne havde set arbejdsgiverne kom til at betale.

Mindretallets ændringsforslag til 80 pct. indebærer, at arbejdsgiverne i al fald kommer til at betale de sidste 10 pct.s forhøjelse i lighed med lønmodtageren.

Mindretallet indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Et *femte mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet erkender naturligvis, at de tusinder, der er gået på efterløn, kommer i en dårlig økonomisk situation i de sidste 2½ år af efterlønsperioden, dersom de går ud af erhvervslivet allerede som 60-årige.

Fremskridtspartiet er imidlertid imod enhver yderligere belastning af arbejdspladserne af hensyn til den strengt nødvendige forbedring af konkurrenceevnen, som alle er enige om, undtagen når der skal lovgives.

Som nærmere anført i bemærkningerne til L 52 af 29. oktober 1980 om opfyldelse af grundlovens § 75 (særligt § 5) er tiden ganske løbet fra det nuværende A-kassesystem. Det offentlige udgifter til arbejdsløse bør udbetales direkte over de sociale konti. Det samme gælder efterløn og andre sociale pensioner.

Regeringens politik har medført, at der ikke er de fornødne midler til den udbygning af førpensionsordningen (efterløn), som regeringens ændringsforslag går ud på. Alle arbejdsduelige skal i landets nuværende situation tilskyndes til at arbejde, for at vi kan få produceret de varer, hvormed de enorme gældsbyrder alene kan tilbagebetales.

Mindretallet kan således støtte de af venstres medlemmer af udvalget stillede ændringsforslag, der går ud på at mindske administrationen og tilskynde til større arbejdsindsats ved henholdsvis at ændre 200 timers reglen og fastlægge en 70 pct.s enhedsbetaling.

Som anført kan mindretallet derimod ikke støtte arbejdsministerens ændringsforslag eller ændringsforslagene fra socialistisk folkepartis og venstresocialisternes medlemmer af udvalget, der alle medfører en forhøjelse af arbejdspladsernes byrder og dermed forringer konkurrenceevnen.

Et *sjette mindretal* (centrum-demokraternes medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet tiltrådte ændringsforslag.

Et *syvende mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Regeringen har endelig erkendt, at man ikke kan byde folk, at de skal leve på efterlønnens laveste sats. Men den forhøjelse, regeringen foreslår af 60 pct.-satsen, ligner mere et forsøg på at skjule den mest øjnefaldende uretfærdighed end et reelt ønske om at forbedre efterlønsmodtagernes vilkår.

Derfor fastholder mindretallet sit forslag om, at 80 pct.-satsen skal være laveste trin.

Princippet om, at udgifterne til efterlønsordningen skal finansieres med ½ fra arbejderne og ½ fra arbejdsgiverne, bliver mere og mere tyndslidt.

For det første ser det overhovedet ikke ud til, at denne fordeling har holdt hidtil.

For det andet medfører arbejdsministerens ændringsforslag en yderligere forvridding til arbejdsgivernes fordel.

For det tredje skal arbejdsgiverne have pengene tilbage i form af erhvervstilskud.

Det gør det kun mere oplagt at fastholde venstresocialisternes holdning – nemlig at arbejdsgiverne skal betale efterlønsordningen som en beskedent erstatning for den nedslidning, arbejderklassen udsættes for i produktionen.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (Ellemann-Jensen (V) og Hans Jørgen Holm (V)), tiltrådt af et *mindretal* (Grethe Kindberg Jørgensen (CD) og Mimi Stilling Jakobsen (CD)):

1) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»01. § 75 c, stk. 1, affattes således:

»Det er en betingelse for at bevare ret til efterløn, at medlemmet i efterlønsperioden ikke inden for de sidste 12 måneder har haft indtægter hidrørende fra erhvervsarbejde, der overstiger et beløb svarende til 400 timer multipliceret med et beregnet timebeløb for højeste dagpengesats for fuldtidsbeskæftigede.««

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF) og Waldorff (VS)):

2) Efter nr. 3 indsættes som nye numre:

»02. § 75 d, stk. 2 og 3, affattes således:

»Stk. 2. Fra det tidspunkt, da medlemmets dagpengeret ville være ophørt efter § 55, stk. 1, kan efterlønnen dog højst udgøre 80 pct. af højeste dagpenge efter § 47.

Stk. 3. Efterløn, der fra overgangen til den i stk. 2 nævnte periode ydes med 80 pct. af højeste dagpenge, reguleres efter § 47.«

03. § 75 e, stk. 2 og 3, affattes således:

»Stk. 2. Fra det tidspunkt, da medlemmets dagpengeret ville være ophørt efter § 72, stk. 1, kan efterlønnen dog højst udgøre 80 pct. af højeste dagpenge efter § 70.

Stk. 3. Efterløn, der fra overgangen til den i stk. 2 nævnte periode ydes med 80 pct. af højeste dagpenge, reguleres efter § 70.««

Af et *mindretal* (Ellemann-Jensen (V) og Hans Jørgen Holm (V)), tiltrådt af et *mindretal* (Grethe Kindberg Jørgensen (CD) og Mimi Stilling Jakobsen (CD)):

3) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»04. § 75 d, stk. 2 og 3, affattes således:

»Stk. 2. Fra det tidspunkt, da medlemmets dagpengeret ville være ophørt efter § 55, stk. 1, kan efterlønnen højst udgøre 70 pct. af højeste dagpenge efter § 47.

Stk. 3. Efterlønsmodtagere, der modtog efterløn før den 1. april 1982, kan vælge fortsat at modtage efterløn efter de forud for dette tidspunkt gældende regler.««

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Jytte Andersen (S), Bakholt (S), Hans Jørgen Jensen (S), Søren B. Jørgensen (S), Kaj Poulsen (S), Taanquist (S) og Lone Dybkjær (RV)):

4) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»05. I § 75 d, stk. 2 og 3, samt i § 75 e, stk. 2 og 3, ændres »60 pct.« til: »70 pct.««

5) I den under nr. 5 foreslåede affattelse af lovens § 76, stk. 1, ændres »3,5 gange« til: »3,75 gange«.

Af et *mindretal* (Lilli Gyldenkilde (SF)):

6) Nr. 12 affattes således:

»12. I § 83, stk. 2, 1. pkt., ændres »2 gange den maksimale dagpengesats« til: »3,55 gange højeste dagpenge pr. 1. oktober det foregående år.««

Af et *mindretal* (Waldorff (VS)):

7) Efter nr. 12 indsættes som nyt nummer:

»06. I § 83 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Til dækning af statens udgifter til efterløn betaler arbejdsgiverne et bidrag, hvis størrelse fastsættes hvert år pr. 1. juli på grundlag af udgifterne til efterløn i det foregående kalenderår.««

Til § 2

Af et *mindretal* (Ellemann-Jensen (V) og Hans Jørgen Holm (V)), tiltrådt af et *mindretal* (Grethe Kindberg Jørgensen (CD) og Mimi Stilling Jakobsen (CD)):

8) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Arbejdsministeren fremsætter senest i folketingsåret 1984-85 lovforslag med det formål pr. 1. januar 1985 at justere medlemsbidraget efter § 76, stk. 1, således at efterlønsordningen fortsat fuldt ud finansieres af arbejdsmarkedets parter.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Baggrunden for den foreslåede ændring er, at det er svært at kontrollere, om den gældende »200 timers regel« bliver overholdt.

Ifølge »Redegørelse om arbejdsløshedsforsikringens administration« udarbejdet af administrationsdepartementet i 1981 anføres det, at 200 timers reglen er svær at kontrollere, fordi den i de gældende regler også omfatter ikke-indtægtsgivende arbejde. Ved at lade reglerne dreje sig om indtægtsgivende

Bet. o. lovf. vedr. arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

erhvervsarbejde alene samt et maksimalt beløb, der kan indtjenes, lettes mulighederne for kontrol således betydeligt gennem skatteopførelsen.

Med den nuværende dagpengesats, som er gældende fra 1. oktober 1981, vil det beløb, der maksimalt kan indtjenes ved erhvervsarbejde, være 18.240 kr. svarende til en gennemsnitlig timeløn på 45,60 kr.

Med de sats, som ifølge arbejdsministeriet antages at være gældende fra 1. april 1982, vil det maksimale beløb være 18.900 kr. svarende til en gennemsnitlig timeløn på 47,25 kr.

Til nr. 2 og 6

Ændringsforslagene betyder, at 60 pct.-satsen fjernes i efterlønsordningen. Denne sats har betydning, at efterlønsmodtageren på denne sats har mindre til rådighed for sig selv og sin ægtefælle, end hvis vedkommende havde ladet sig førtidspensionere. Ændringsforslagene svarer i øvrigt stort set til det lovforslag (nr. L 72), som SF har fremsat om ophævelse af 60 pct.-satsen, men med den forskel, at mindretallet kan gå med til, at medlemmerne skal betale forøgelsen op til 70 pct. som i arbejdsministerens ændringsforslag og arbejdsgiverne resten.

Til nr. 3

Også m.h.t. efterlønsatserne er der brug for en administrativ forenkling. I administrationsdepartementets rapport (jfr. ovenfor) nævnes, at der er en del vanskeligheder forbundet med beregningsspørgsmål i efterlønsager, og forslaget udspringer af et ønske om at lette administrationen af efterlønsordningen ved at indføre en fællessats på 70 pct.

Ifølge arbejdsministerens skriftlige besvarelse af spm. 2 til L 52 vil en provenuneutral fællessats ligge på 74 pct.

Imidlertid vil det for flere efterlønsmodtagere, der er på 80 pct.-satsen i dag, være en fordel at skifte til det nye system, og derfor er valgt en fællessats på 70 pct. for at imødegå den ekstraudgift, som muligheden for skift for de nuværende efterlønsmodtagere vil medføre.

Ifølge svar fra arbejdsministeren på spm. 5 og 6 til L 52 vil de økonomiske konsekvenser af at erstatte 60 og 80 pct.-satserne af en fæl-

lessats på 70 pct. medføre en besparelse p.g.a., at det er et forholdsvis ringe antal efterlønsmodtagere, der har den laveste sats.

På længere sigt vil ændringen være økonomisk neutral, såfremt der er en jævn tilgang til efterlønsordningen.

M.h.t. de økonomiske konsekvenser af valgfriheden for personer, der allerede er inde i efterlønsordningen, fremgår det af ministerens besvarelse, at omfanget af disse udgifter ikke kan beregnes, da den foreliggende statistik ikke er detaljeret nok til at bestemme, hvor mange efterlønsmodtagere der vil have fordel af at overgå til en ordning efter ændringsforslagets regler. En eventuel merudgift som følge af denne valgfrihed vil derfor også blive modvirket af indførelsen af fællessatsen på 70 pct.

Endelig skal begrundelsen for ændringsforslaget også søges i, at man efter indførelsen af reglerne for efterløn har konstateret, at nogle af de efterlønsmodtagere, der overgår til efterlønnens laveste sats på 60 pct. af højeste dagpenge, bliver økonomisk ringere stillet, end hvis de i stedet kunne overgå til førtidig folkepension og samtidig modtage diverse tillæg som f.eks. ægteskabstillæg, boligydelse m.v.

Såfremt ændringsforslaget vedtages, vil der til 3. behandling blive stillet eventuelle konsekvensændringsforslag.

Til nr. 4 og 5

Efter indførelsen pr. 1. januar 1979 af efterlønsordningen har det vist sig, at nogle af de efterlønsmodtagere, som overgår til efterlønnens laveste sats (60 pct. af højeste dagpenge), bliver dårligere stillet, end hvis de i stedet kunne overgå til førtidig folkepension.

Denne situation finder regeringen uholdbar, og man lægger herved blandt andet vægt på, at det i sin tid var en klar forudsætning ved indførelsen af efterlønsordningen, at efterløn skulle være en glidende overgang til folkepension. Det foreslås derfor, at efterlønnens laveste sats forhøjes fra 60 pct. til 70 pct. af højeste dagpenge.

En gennemførelse af lovforslaget med virkning fra 1. april 1982 forventes at medføre en merudgift på ca. 40 mill. kr. i 1982, ca. 105 mill. kr. i 1983 og ca. 210 mill. kr. i 1984 baseret på et forventet antal efterlønsmodtagere på henholdsvis 5.000, 11.000 og 22.000.

Det foreslås, at udgifterne finansieres ved at forhøje medlemsbidraget til arbejdsløshedsforsikringen. Med en årlig gennemsnitlig merudgift i de nævnte 3 år på 120 mill. kr. vil stigningen i medlemsbidraget blive ca. 0,25 gange dagpengenes størrelse, jfr. arbejdsløshedslovens § 46, stk. 2.

De samlede årlige gennemsnitlige merindtægter ved lovforslaget med den her foreslåede ændring anslås herefter til 800 mill. kr., hvoraf arbejdsgiverne skal udrede ca. 450 mill. kr. og medlemmerne ca. 350 mill. kr.

Da udgifterne til efterløn forudsættes fuldt ud finansieret af arbejdsmarkedets parter, og da udgifternes størrelse afhænger af antallet af efterlønsmodtagere på 3. trin, finder regeringen, at finansieringsproblemet må tages op med henblik på justering pr. 1. januar 1985.

Til nr. 7

Ændringsforslaget tilsigter, at de egentlig ansvarlige for arbejdsløsheden og udstødningen af arbejdsmarkedet – arbejdsgiverne – pålægges at betale samtlige udgifter til efterlønsordningen. Såfremt ændringsforslaget vedtages, vil forslagsstilleren til 3. behandling stille ændringsforslag om nedsættelse af medlems- og arbejdsgiverbidraget, jfr. lovens § 76, stk. 1, og § 83, stk. 2, således at der tages hensyn til, at bidrag til efterlønsordningen tages ud af disse satser.

Til nr. 8

Hensigten med dette forslag er at sikre, at hverken staten eller arbejdsgiverne pålægges ekstra byrder som følge af en eventuel udgiftsforøgelse ved skift fra den gældende til den nye ordning.

Grethe Fenger Møller (KF) nfm. Ninn-Hansen (KF) Ellemann-Jensen (V)

Hans Jørgen Holm (V) Lawaetz (FP) Mogens Voigt (FP)

Grethe Kindberg Jørgensen (CD) Mimi Stilling Jakobsen (CD) Jytte Andersen (S)

Bakholt (S) Hans Jørgen Jensen (S) Søren B. Jørgensen (S) fmd. Kaj Poulsen (S)

Taanquist (S) Lone Dybkjær (RV) Lilli Gyldenkilde (SF) Waldorff (VS)

Partiet KrF havde ikke medlemmer i udvalget.